

Lucas Suringar (1770-1833) keldergraf 52, vak A ***Hoogleraar godgeleerdheid***

Personalia

Geboren: 22 december 1770 te Leeuwarden

Zoon van: Tjeerd Nicolaas Suringar en Petronella Couperus

Gehuwd met: Anna Catharina Elisabeth Beckhaus op 8 augustus 1799 te Lingen (bij Hannover)

Overleden: 23 augustus 1833 te Amsterdam

Begraven: 28 augustus 1833

Samenvatting

Lucas Suringar wordt in 1770 in Leeuwarden geboren. Hij krijgt eerst thuis onderwijs en daarna op de Latijnse school. Op vijftienjarige leeftijd gaat hij in Franeker theologie studeren, een studie die hij afrondt met een academische promotie.

Hierna is Suringar vier jaar predikant in twee dorpjes in de buurt van Sneek. Als orangist moet hij niets van de Fransen hebben en nadat de Bataafse Republiek is uitgeroepen verlaat hij Nederland en wordt hij op verzoek van de koning van Pruisen hoogleraar godgeleerdheid in Lingen, in de buurt van Hannover. Tevens is hij daar predikant. Suringar is snel ingeburgerd, waartoe zijn huwelijk met de uit Lingen afkomstige Anna Catharina Elisabeth Beckhaus natuurlijk bijdraagt.

Hij blijft actief in de wetenschap en voelt zich in Lingen erg thuis, maar krijgt wel problemen als de Pruisen onder het bewind van de Fransen komen. Suringar houdt zich met zijn grote gezin van dertien kinderen wel staande, maar het zijn zware tijden.

Als Holland in 1813 van de Fransen is verlost en Suringar gevraagd wordt om aan de Leidse Alma Mater hoogleraar godgeleerdheid te worden, gaat hij - na enige aarzeling - op dit verzoek in.

Suringar heeft als leeropdracht de dogmatiek en de natuurlijke theologie. Hij geeft dagelijks onderwijs en is ook in Leiden snel ingeburgerd. Hij wordt zeer gewaardeerd; zijn bescheidenheid leidt wel tot een grote terughoudendheid om te publiceren.

Als in 1821 zowel zijn oudste zoon als zijn (dan nog) jongste dochter jong overlijden is hij daardoor zeer aangeslagen. Zijn grote geloof in God helpt hem om toch weer de draad op te pakken en volop werkzaam te blijven.

Nadat hij in 1826/27 rector magnificus is geweest, krijgt hij kort daarna lichamelijke klachten die met veel pijn gepaard gaan. In 1833 overlijdt deze rustige, vriendelijke en intelligente theoloog.

Lucas Suringar

Volledige versie

Afkomst en opleiding

Lucas Suringar wordt op 22 december 1770 in Leeuwarden geboren als zoon van Tjeerd Nicolaas Suringar (1741-1820) en Petronella Couperus (1738-1805). Vader Tjeerd maakt op dat moment deel uit van de Vroedschap¹ en zal later burgemeester van Leeuwarden worden.

Het gezin Suringar-Couperus bestaat [vermoedelijk] uit zeven kinderen, zes jongens en één meisje: Gerrit (1760), Gerard (1761), Petrus Jacobus (1765), Agatha Baudina (1768), Lucas, onze hoofdpersoon (1770), Dominicus (1774) en Petrus (1777).

Lucas wordt de eerste jaren thuis onderwezen. Op elfjarige leeftijd gaat hij in zijn geboorteplaats naar de Latijnse school van rector Valentijn Slothouwer. Onder diens leiding maakt Lucas snel vorderingen en al vóór zijn vijftiende is hij bevoegd om academisch onderwijs te krijgen. Hij verlaat de school met het uitspreken van de rede *De origine et incrementis graecae et latinae linguae et quantum illae aliis in linguis prosint*.

In 1786 vertrekt hij vanuit Leeuwarden naar Franeker, waar hij aan de Hogeschool gaat studeren. Daar wordt hij vooral aangetrokken door de colleges van de hoogleraar theologie Johannes van Voorst (1757-1833). Die heeft zoveel vertrouwen in Lucas dat hij hem zijn artikel *Specimen Observationum in loca Quaedam Matthaei* in het openbaar laat verdedigen. Een jaar later ontvangt hij van de curatoren een van de twee uitgeloopte prijzen en op 2 mei 1792 promoveert Suringar *summa cum laude* op een filologisch-exegetische verhandeling.

Johannes van Voorst

Predikant te Oppenhuizen en Uitwellingerga

Op 26 augustus 1792, kort na zijn promotie, wordt Suringar predikant in Oppenhuizen en Uitwellingerga, dorpen in de buurt van Sneek. Hier is hij vier jaar met genoegen werkzaam. Suringar verdeelt zijn tijd tussen het vervullen van zijn ambtelijke plichten en de interesse in de letterkunde. Als in 1795 de Fransen ons land binnenvallen en de Bataafse Republiek wordt uitgeroepen, voelt de fervente orangist zich hier steeds minder op zijn gemak. Hij zal Nederland in 1796 verlaten en naar Lingen, bij Hannover gelegen, vertrekken. Zijn ouders gaan vanuit Leeuwarden ook naar Lingen.

¹ In 1793 wordt vader Suringar benoemd tot burgemeester van Leeuwarden. Twee jaar later, bij het begin van de Franse revolutie in 1795, wordt hij uit het ambt ontzet omdat hij weigert de eed van trouw aan de Republiek af te leggen. Hij gaat dan met zijn echtgenote Petronella Couperus naar Lingen, waar zijn zoon Lucas hoogleraar in de godgeleerdheid is. In 1805 komt Petronella daar te overlijden. Vader Tjeerd hertrouwt in 1807 te Lingen met Sophia Elisabeth Thijssen. Als Lucas in 1814 in Leiden wordt benoemd, verhuizen Tjeerd en Sophia naar Utrecht, waarna zij in 1818 in Leiden gaan wonen. Daar overlijdt Tjeerd in 1820 en Sophia één jaar later.

Hoogleraar te Lingen

Dat Suringar voor Lingen kiest, heeft als oorzaak dat hij door Frederick Wilhelm II, de koning van Pruisen, is benaderd met het verzoek om daar hoogleraar in de godgeleerdheid aan de Illustere School te worden en om er tevens predikant bij de Hervormde Gemeente worden. Hij is zeer ingenomen met dit verzoek. Op 27 januari 1797 houdt hij zijn oratie *De vera piëtatē praecipuo theologi officio*. Suringar vervult zijn tweeledige taak op voortreffelijke wijze en hij wordt al snel geliefd, zowel bij zijn studenten als bij de gemeenteleden.

Tijdens zijn periode in Lingen, blijft Suringar wetenschappelijk actief, wat hem in theologische kringen bekendheid oplevert. In 1804 schrijft hij de verhandeling *Over de leer des Bijbels, ingezindheid des Nieuwen Testaments, aangaande het laatste algemeene Gerigt, hetwelk Jezus Christus over de wereld houden zal*. Het Haagsche Genootschap bekroont deze publicatie met een gouden erepenning en de senaat van de Leidse universiteit kent hem een eredoctoraat toe.

Twee jaar later, in 1806, verliezen de Pruisen de slag bij Jena van Napoleon. Bij de daaropvolgende vredesonderhandelingen komt Lingen onder het gezag van de Fransen. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de Illustere School van Lingen en voor Suringar. Zijn jaarwedden blijven onbetaald; hij verliest twee collega's, maar moet wel hun werkzaamheden overnemen.

In 1807 wordt Suringar - naast zijn functie als hoogleraar - benoemd tot Inspecteur van de Geestelijkheid, Kerken en Scholen in het Graafschap Lingen. Dit is een omvangrijk werkterrein, wat hem niet belet de wetenschap te blijven bedrijven. In 1809 verschijnt van zijn hand de verhandeling *De waarheid en goddelijkheid der evangelieleer uit de behoorlijk gestaafde lotgevallen der Joodsche natie na den dood en de verheerlijking van onzen Heere Jezus Christus*. Deze verhandeling wordt opnieuw door het Haagsche Genootschap bekroond met een gouden erepenning. Ook weet Suringar twee jongelui, waaronder zijn zwager Joachim Friedrich Beckhaus, te begeleiden bij het schrijven van hun dissertatie.

Het zijn zware jaren voor Suringar die inmiddels ook een groot gezin heeft te onderhouden. Zijn groot vertrouwen in God en de dankbaarheid van de burgerij van Lingen zijn hem daarbij tot grote steun.

Suringar is zeer gehecht aan de rust van het rustige stadje Lingen en slaat dan ook aanbiedingen om in Koningsbergen en Harderwijk hoogleraar te worden af.

Koning Frederick Wilhelm II

Huwelijk en gezin

Lucas ontmoet in Lingen Anna Catharina Elisabeth Beckhaus (1778-1865), de dochter van de burgemeester, met wie hij op 8 augustus 1799 in het huwelijk treedt. Door dit huwelijk raakt Suringar snel ingeburgerd in Lingen. Volgens het Levensbericht dat in

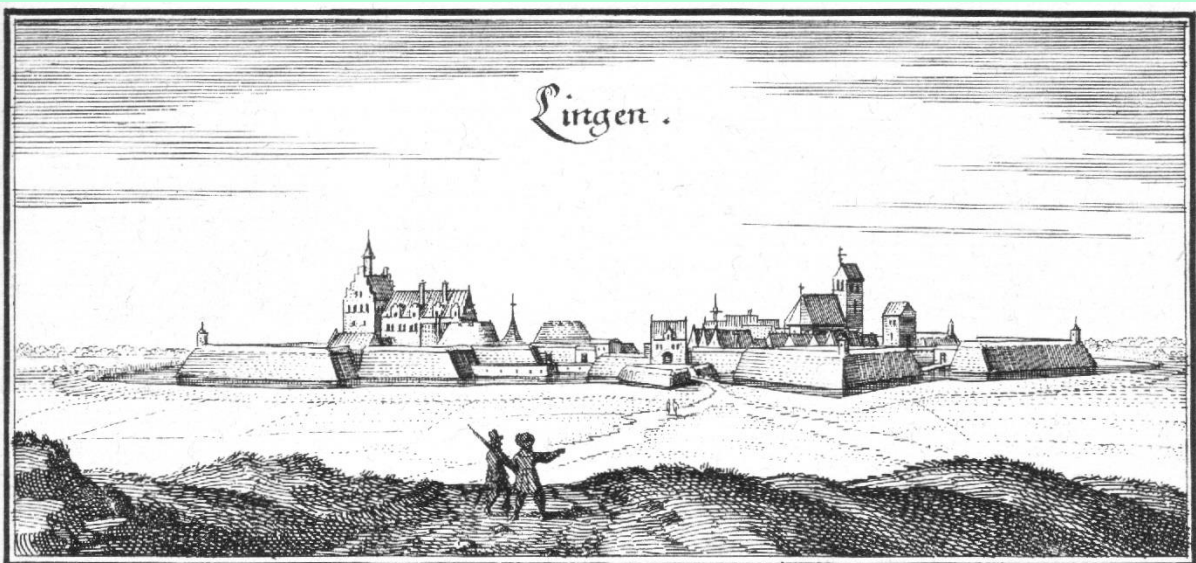
1834 in het Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde verscheen [zie de bronnen aan het einde van dit artikel] krijgt het echtpaar dertien kinderen, elf zonen en twee dochters. We hebben er twaalf kunnen traceren: Friedrich Wilhelm Nicolaas (1800-1821), Gerard Conrad Bernard (1802-1874), Lodewijk Pieter (1804-1848), Willem Hendrik Dominicus (1805-1895), Willem Johan (1807-1808), Johannes Frederik (1808-1810), Joachim Willem (1810-1892), Pieter Hendrik (1813-1887), Pieter Jacob (1815-1880), Johannes (1817-1867), Cecilia Johanna (1819-1821) en Cecilia Johanna (1821-1875).

Naast dit drukke gezin zet Lucas' echtgenote Anna zich in Lingen voor diverse zaken in, in het belang van de inwoners van deze stad.

Hoogleraar te Leiden

Nadat Holland eind 1813 het Franse juk heeft afgedaan en Willem I hier is teruggekeerd, wordt Suringar door deze laatste een jaar later gevraagd om in Leiden hoogleraar te worden. Nu de Fransen zijn vertrokken geeft hij, na enige aarzeling en na advies van zijn vrienden, met name van zijn leermeester Van Voorst, gevolg aan deze eervolle uitnodiging.

Op 7 mei 1815 neemt Lucas Suringar met moeite afscheid van Lingen met de rede *Universa utpote civitas tam carum civem ad portas urbis comitata lacrimis desiderii futuri dolorem indicavit*. Met tranen in de ogen ziet de burgerij van Lingen hem vertrekken en begeleidt hem daarbij tot aan de stadspoort.

Het stadje Lingen (afbeelding van een kopergravure uit 1647)

Suringar spreekt in Leiden op 13 juni 1815 zijn inaugurale rede uit met als titel *De muneris doctrinae christianae interpretum praestitia a futuris religionis doctoribus rite aestimanda*. Zijn leeropdracht betreft de dogmatiek en de theologia naturalis.

Hij geeft veel onderwijs: op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag om 11 uur een college over de dogmatiek; op woensdag en donderdag om 10 uur over theologia naturalis en op vrijdag om 13 uur is er een responsiecollege over dogmatische vragen.

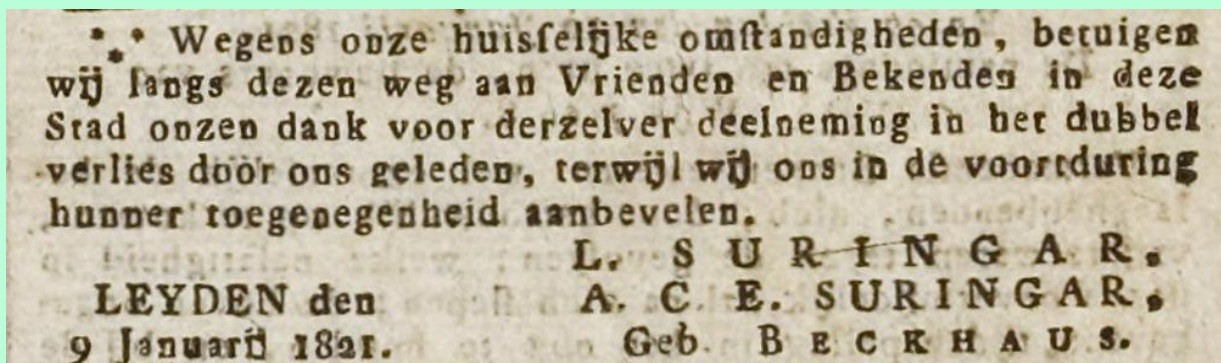
Suringar is al snel in Leiden ingeburgerd en ook hier ondervindt hij veel genegenheid. Zijn leerlingen zijn enthousiast over het onderwijs en vinden in hem een vaderlijke vriend die hen met raad en daad bijstaat. Zijn collega's bewonderen zijn kundigheid, zijn karakter en zijn bescheidenheid. Lucas Suringar wordt ook aangesteld als Academiepredikant.

In 1819 neemt Suringar, samen met zijn collega's Tydeman, Borger, Bake en Reuvens [de laatste twee zijn ook op Groenesteege begraven], het initiatief tot een leesmuseum, "eene gemakkelijke, aangename, en min kostbare gelegenheid om de voornaamste binnen- en buitenlandse staat- en letterkundige tijdschriften, hetzij dagelijksch, wekelijksch, maandelijksch, of bij langere tusschenpozen uitkomende, te lezen en steeds te kunnen wedervinden".

Suringar is een rustig, bescheiden persoon, die doet wat in zijn vermogen ligt zonder roem na te jagen; hij gedraagt zich als een nederig Christen. Zijn studenten zeggen hierover: "Warsch van alle zucht naar ijdel roem, was zijn hoofddoel getrouw te zijn in de vervulling zijner pligten. En dit doel heeft hij bereikt".

Suringar heeft maar weinig gepubliceerd. De oorzaak hiervan is zijn bescheidenheid, die wellicht wat is doorgeslagen. Dit belet niet dat hij niet wordt gewaardeerd en als godgeleerde wordt hooggeacht.

Het verlies van zijn oudste zoon Friedrich Wilhelm Nicolaas, een veelbelovende jongeman, en van zijn twee jaar oude dochter Cecilia Johanna, die op 1 resp. 2 januari 1821 overlijden, grijpt hem zeer aan. Zijn geloof geeft hem de kracht om dit verlies te verwerken, wat ook blijkt uit het feit dat Suringar in dat jaar het belangwekkende artikel *Leerrede over het goddelijk bestuur in den vroege dood onzer geliefden* schrijft.

Bericht in de Leydse Courant (10 januari 1821)

In het academisch jaar 1826/1827 is Suringar rector magnificus. Bij het neerleggen van het rectoraat spreekt hij op 8 februari 1827 de rede *De variis quae rei christinanae aboriat sunt calamitatibus in illius commodum atque salutem divina moderante providebita conversis* uit.

Lidmaatschappen

Suringar is lid van diverse genootschappen en soortgelijke organisaties, zoals:

- De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde;
- Het Haagsch Genootschap;
- Het Utrechts Genootschap;

- Het Zeeuws Genootschap;
- Het Historisch-theologisch Genootschap van Leiden;
- De Societas Historico-theologica van Leipzig.

Overlijden

In de laatste jaren van zijn leven heeft Lucas Suringar vaak hevige pijnen. Hij verdraagt deze met geduld en is dankbaar voor al het goede dat God en zijn medemensen hem schenken. Hij moet zijn functie als Academiepredikant opgeven, maar blijft wel zijn plichten als hoogleraar vervullen.

Op 23 augustus 1833 komt hij in Amsterdam op 62-jarige leeftijd te overlijden. Hij was daar op dat moment bij een van zijn kinderen. Lucas Suringar was een helder denkend en grondig theoloog.

* * * Op den 23 Augustus, overleed te Amsterdam, ten huize zijner Kinderen, mijn hartelijk geliefde Man, LUCAS SURINGAR, Hoogleraar in de Godgeleerdheid aan de Hoogeschool alhier. Een langdurig en op eene onverwachte wijze zeer verërgerd borstlijden, maakte een einde aan zijn nuttig en voor mij en mijne Kinderen en behuwd-Kinderen hoogst dierbaar leven, in den ouderdom van 62 jaren, waarvan ik 34 door eenen hoogst gelukkigten echt met hem vereenigd mogr zijn.

LEJDEN 26 Augustus 1833. C. A. E. BECKHAUS, Wed. SURINGAR.

Overlijdensadvertentie (Leydse Courant 28 augustus 1833)

N°. 1037

In het jaar een duizend acht honderd drie en dertig, den Vier en trentigsten der maand October des — middags ten twaalf ure, is voor ons Wethouder der Stad Leyden, als gecommiteerd tot het werk van den Burgerlijken Stand derzelve Stad, verschenen ons gedragende naar de bepalingen van Art. 90 van het oud-Burgerlijk — jaren, Wetboek, hebbende, wonende in het tegenwoordig, Wijk No. — en Register ingeschreven: — oud — jaren, —, wonende —, Wijk No. — welke ons verklaard hebben, dat op den drie en trentigsten Augustus achtthonderd drie en dertig, smorgens ten — ure, in het huis te Amsterdam, Wijk No. — overleden is Lucas Suringar geboren te Leeuwarden oud twee en zestig jaren gewoond hebbende in voornoemd huis, alhier, Hoogleraar in de Godgeleerdheid, man van Johanna Anna Elisabeth Beckhaus, zoon van Jhr. de Heer Laas Suringar en Petronella Baudina Jansen. De tegenwoordige inschrijving is gedaan volgens doodsbijdrack afgegeven door het Leeuwarder. En hebben de declaranten, na gedane voorlezing, Raad der Stad Amsterdam, als daartoe door L. M. den Konink. gedelegeerd, op den 19 October 1800 drie en dertig, is getekend van Winkler.

P. G. van Loon

Overlijdensakte

Het graf

Vijf dagen na zijn overlijden wordt Suringar op de begraafplaats Groenesteeg in keldergraf 52 ter aarde besteld

Keldergraf 52

In dit graf, dat door hem op 12 juli 1829 is gekocht, zijn elf personen begraven:

- (1) Lucas Suringar (op 28 augustus 1833)
- (2) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 22 juni 1835), dochter van Lucas' zoon Willem Hendrik Dominicus (5 maanden);
- (3) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 22 augustus 1846), ook een dochter van Lucas' zoon Willem Hendrik Dominicus (6 maanden);
- (4) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 11 juni 1847), dochter van Lucas' zoon Gerard (5 jaar);
- (5) Pauline Cecile Josephe Suringar (op 8 juni 1857), een dochter van Lucas' zoon Willem Hendrik Dominicus (10 jaar);
- (6) Anna Catharina Elisabeth Beckhaus (op 9 januari 1865), de echtgenote van Lucas (86 jaar);
- (7) Aletta Wilhelmina ten Cate (op 9 november 1867), de echtgenote van Lucas' zoon Gerard (58 jaar);
- (8) Gerard Conrad Bernard Suringar (op 16 januari 1874), Lucas' zoon (71 jaar);
- (9) Cecilia Johanna Suringar (op 27 augustus 1875), de jongste dochter van Lucas (54 jaar);

- (10) Paul Glaude Librecht Lezwijn (op 13 augustus 1884), de echtgenoot van Lucas' dochter Cecilia Johanna (60 jaar);
- (11) Susanna Nierstrasz (op 21 maart 1914), de tweede echtgenote van Lucas' schoonzoon Paul Glaude Librecht Lezwijn (75 jaar).

Bronnen

A.J. van der Aa: *Lucas Suringar*, Biografisch Woordenboek der Nederlanden, Deel 17, pp. 1077-1078.

B. Glasius: *Lucas Suringar*, Biografisch Woordenboek der Nederlandsche Godgeleerden, Deel 3, 1856, pp. 405-406.

W. Otterspeer: *Groepsportret met Dame. De werken van de wetenschap. De Leidse universiteit, 1776-1876.*

M. Siegenbeek: *Levensbericht van Lucas Suringar*. Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 1834, pp. 8-17.

W.J.P. Suringar: *Lucas Suringar*, Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek. Deel 5, 1921, pp. 843-845.

Archieven:

Erfgoed Leiden en Omstreken.

Kranten:

Leydse Courant: 10 januari 1821 en 28 augustus 1833

Websites:

www.erfgoedleiden.nl

www.wiewaswie.nl

Auteur

Lodewijk Kallenberg (mei 2022)